

Nagy Lajossal vagy annak meghatalmazottjaival tárgyalást kezdhessen. Egy másik, 1360. október 6-án kelt notarialis okmány csak annyiban vonatkozik Magyarországra, hogy benne megneveztetik Pál freisingi püspök, Nagy Lajos olaszországi követe, ki a freisingi egyház részére nagyobb összeg pénzt vesz kölcsön Albornoz bíbornoktól. Végre az indexben említés tételik egy harmadik okmányról is, mely 1366. október 29-én kelt, s melyben «Angli Hungarique duces» megígérik Albornoz bíbornoknak, hogy egy évig a legatiójához tartozó területet békében hagyják, és ezen idő alatt «contra Romanae ecclesiae populos» fegyvert nem ragadnak. Ez okmány az index jelzése szerint a VI. kötetben a 6. szám alatt keresendő, de a jelzett helyen nincs meg, s egyáltalában sehol sem akadtam reá, jöllehet ismételve kutattam utána.

*

Első olaszországi utamról a fentebbiekben számoltam be. Midőn e soraim napvilágot látnak, másod ízben van alkalmam Olaszország könyv- és levéltáraiban kutathatni. Reményilem, hogy a tisztelt szerkesztő úr engedelmével nemsokára második utam eredményéről is tudósíthatom e folyóirat olvasóit.

A BOROSZLÓI LEVÉLTÁRI LELET MAGYAR VONATKOZÁSAI.

SCHÖNHERR GYULÁTÓL.

Ismeretes mindenki előtt, a ki a külföld tudományos eseményeit figyelemmel szokta kísérni, micsoda meglepetésben részesítette az ódon boroszlói tanácsház a lefolyt tíz év alatt a történettudósokat. 1883-ban padlásán a fedél javításával foglalkozó munkások jelentékeny irathalmazra bukkantak, melyek XV—XVI. századi városi iratokat, levelezéseket tartalmaztak s majdnem ezer darabbal gyarapíták a városi levéltár anyagát. A levéltár kevés tagból álló személyzete jóformán még be sem fejezte az iratok rendszeres, alapos feldolgozását, midőn 1892-ben, a villamos világítás vezetékének lerakása alkalmából, az újból megbolygatott

padlás egy másik zúgából, a *Fürstensal* feletti részből a régi iratok újabb halmaza került nyilvánosságra. A városi hatóság azonnal elrendelte az egész padlás átvizsgálását; e munka a kiváló történettudós *Markgraf Hermann* levéltárnok és a városi építészeti hivatal-személyzetének felügyelete alatt a legnagyobb pontossággal hajtattott végre és valóban meglepő eredményre vezetett. A padlás-deszkázata és a boltozás közti hézag nagy mennyiségű irathalmazt rejtegetett, mely századokon keresztül hevert itt, a nélkül, hogy bárkinek tudomása lett volna felőle. Hogy került ide, azt ma csak gyanítani lehet; a jelek arra mutatnak, hogy a város történetének egyik viharos korszakában, mikor a város gyakori ostromoknak volt kitéve s a levéltárat lépten-nyomon elpusztulástól kellett félteni, mindazokat az iratokat, melyek jogi erővel nem bírtak, kiválasztották s feldobták a padlásra; a későbbi nemzedék nem tudott felőlük, s mikor az ostromok által megrongált tanácsház fedelének megújítására került a sor, a régi fedél roncsai, a zszindelymaradványok és a fedélcserépek törmelékei maguk alá temették az elfeledett tudományos kincseket. A kiselejtezett iratoknak ez volt szerencsájuk; a törmelék, por és szemét százados rétege s a padlás bedeszkázása elfedte őket, de egyúttal meg is óvta az idő viszontagságaitól s a tudatlan emberek vandalizmusától egyaránt; a teljes feledés homályában nyugodtak itt hosszú időn keresztül, a modern kultúra térfoglalása volt hivatva azokat ismét hozzáférhetőkké tenni a tudomány számára.

A városi levéltárba ily módon visszakerült iratokban Boroszló története legérdekesebb korszakának emlékei maradtak reánk. Van bennök igen sok kiadvány a városi kancelláriából, ügyiratok, számadási jegyzékek, okiratok egykorú fogalmazványai stb. Legnagyobb részük azonban Boroszlóhoz intézett leveleket tartalmaz, a sziléziai fejedelmek s városok, külföldi uralkodók s hatóságok leveleit, jelentéseket a városnak idegenben járt követeitől, diplomacziái iratokat, melyek egy ritka önállóságra jutott városi hatóság politikai életének összes részleteit felölelik. Ez iratok a városi levéltárat egy egész új, eladdig hiányzó osztályának, a *politikai levelezéseknek* anyagához juttatták s a többi iratoktól elkülönítve tényleg ily cím alatt lettek felállítva és regisztrálva. Az ekként létesült *Politische Correspondenz* jelzetű csoport több mint 6000 darab iratot tartalmaz a XV. század végétől a XVI. század

közepéig, s a városi levéltárnak köztörténelmi szempontból legérdekesebb részét képezi, mert a helyi történelem keretén túl Boroszló külpolitikájának, hatalmi állásának, az európai mozgalmakban vitt szerepének történetéhez őrizte meg a legapróbb részletességig menő egykorú adatokat.

Boroszló történelmének legérdekesebb korszaka a XV. és XVI. századokra esik. A huszitizmus ellen folytatott küzdelem, melyben nemcsak ősi vallását, de német nemzetiségét is védte Csehországgal szemközt, a birodalom határszélén, a német és szláv elem érintkezési vonalán, fontos történeti missziót ruházott Szilézia első városára. A küzdelem még erősebbé vált, midőn Csehországban Podiebrad Györggyel a cseh nemzeti eszme jutott a trónra, s végre is arra kényszeríté a várost, hogy egész Sziléziával együtt ez eszme egy másik ellenlábásánál, Mátyás királlynál keresse érdekei oltalmát. Mátyás sziléziai uralmához Boroszló történetének legmozgalmasabb emlékei fűződnek; de ez uralom nem kedvezett a városi jogok és szabadságok fejlődésének, s a város Mátyás halála után sietett visszatérni a cseh korona kötelékébe. A XV. század végén önkormányzati jogai s kereskedelmi szabaddalmi megtartása képezi legfőbb feladatát, míg nemzetiségi érdekei a XVI. század elején a reformáció elfogadásában leltek természetes kielégítést, új korszakot nyitva meg a város fejlődésében.

Hazánk sűrű összeköttetése Boroszlóval, mely épen e korszakban érte el tetőfokát, érthetővé teszi az érdeklődést, a mivel a hazai tudományos körök a boroszlói levéltár e szokatlan gyarapodásáról tudomást vettek. Növelte az érdeklődést a Verein für Geschichte und Alterthum Schlesiens *Politische Correspondenz Breslaus 1469—1479* című kiadványának megjelenése, melyhez a legérdekesebb anyagot a boroszlói lelet iratai szolgáltatták. E kötet tartalmát Fraknoi Vilmos ismertette a *Századok* ez évi II. füzetében, s a mit tőle megtudtunk, várakozással töltött el a még közzé nem tett anyag gazdagsága iránt.

Ez év nyarán Corvin János életrajzához gyűjtött adataim kiegészítése céljából Sziléziában utazván, megragadtam az alkalmat, hogy e sokat ígérő anyagot alaposan áttanulmányozzam s annak magyar vonatkozású adatai felől tájékozást szerezzek magamnak. Kutatásaimban csak 1526-ig haladtam, s az újabb lelet igen

jelentékeny részébe, 1459-től 1470-ig, mely most áll rendezés alatt, nem nyerhettem betekintést. Az eredmény közelebbi czélom. a Corvin Jánosra vonatkozó adatgyűjtés szempontjából nem elégitette ki várakozásomat, de hogy az általános hazai történelmet tekintve megérdemelte a fáradságot, azt az alábbi oklevél-kivonatok közlésével kívánom igazolni. Regestáimat kor szerint adom, s mint-hogy a *Politische Correspondenz* anyagát képező régebbi és újabb lelet a levéltárban még el van egymástól különítve, jónak láttam az 1892-iki lelethez tartozó anyagot az évszám elé tett csillaggal különböztetni meg a régebbi lelet irataitól.

*1410. Brusplech Péter, a glaczi johanniták komturja bucsúlevele Dorottya és Katalin nővérek részére, kik a török elleni háború céljaira adakoztak.

*1414. február 14. Boroszló város tanácsa kéri Borbála királynét, járjon közbe, hogy Buda város fizesse meg Antonius Iohannis de Florentia dictus Wale boroszlói polgár követelését.

1420. november 22. Kassa város levele Boroszló tanácsához a Propper János kassai szücs és Krig Mátyás közt fenfogó viszály ügyében.

1422. február körül. Tanfeld Tomsik lovag levele a boroszlóiakhoz. Értesült a veszélyről, a mi a husziták részéről Boroszlót fenyegeti, s ha az nem múlik el, kész száz lovassal s néhány száz gyaloggal segítségükre sietni. Úgy hallotta, hogy kevesen, legfőlebb 1200-an vannak s Német-Bródnál megverték őket, hol sok magyar a vízbe fult. Zsigmond király vasárnapig Brűnnben tartózkodott; őt nem lehet a dolgokért okolni; szívesen harcolna, de nem engedik a magyarok, a kik inkább vállalkoznak a zsákmányolásra, mint a hadakozásra.

1422. május 8. Pozsony. Borbála királyné levele Roet Anna asszonyhoz, a boroszlói polgármester feleségéhez. Várja a választ multkori levelére.

*1425. márczius 14. Tata. Rozgonyi István egri főispán levele Boroszló városához. Kéri ama polgárai megbüntetését, kik Budán a király akarata ellen kendőket árultak.

*1425. márczius 21. Tata. Ugyanaz Boroszló városához, egy boroszlói polgár ellen, ki a királyt megcsalta. Utóirat: Dignemini recordare de mitra mihi Andree preposito scriptori huiusmodi notule promissa.

*1425. május 8. Tata. Lorzak János levele a boroszlóiakhoz. Volt a királynál egy faluban, midőn Teschticzdoumbról a hegyek közé ment és Tata felé indult. A király még nem válaszolt, de a királyné, Rozgonyi «und der Noffer» a kereskedők ügyében reménységgel kecsegtették. A királyné azt mondta, hogy ha a király nem fizet, ő fogja azt tenni. Az udvarnál most sok uraság van. Brünnből még mit sem tudnak.

*1425. augusztus 16. Buda. Rosenfels Dávid és thorni Volbrecht János kötelezik magukat, hogy costi Haze Miklósnak Zsigmond király helyett két részletben 1500 frtot fognak fizetni. Haze a következő cikkekkel szállította a királynak: Ein mechelisch tuch vor 30 gulden, ein tovelysch tuch vor 28 $\frac{1}{2}$ gulden, ein ganz von tyn, ein hernfalsch, ein lyndisch oder 2 halbe vor ein ganz zu 24 gulden, 2 halbe colsister vor 19 gulden, ein ganz bebirlenisch oder 2 halbe fur ein ganz czu 18 gulden. Az oklevél hátán: Item ich habe empfangen 9 polenisch tuch vor 47 gulden und 6 groschen, item bezahlt ein herntalisch vor 25 gulden, item empfangen ein schoen tuch von yprijsch von 60 gulden, item bezalt bei deine lemel 25 gulden.

1435. november 11. Pozsony. Stolecz Miklós és Steynkeller Lőrincz levele Boroszló tanácsához. Canthner Konrád ölsi és koseli herczeg Trencsénben van és nem mehet tovább a *Plunczon* tanyázó Bess Ádám miatt; kénytelen volt kíséretért küldeni Zsigmond császárhoz. A császár nyulra ment, Pozsonytól 4 mértföldnyire; őket is elvitte s félnek, hogy Csehországba is el kell vele menniök, pedig erre az útra nincsenek elkészülve. Konrád herczeg időközben megérkezett; a császár maga után hívatta a vadászatra. Pozsonyban az ottani városi irnokra, Jakabra bízták ügyeiket.

1435. december 1. Tata. A fentebbiek levele Boroszlóhoz. A vadászokkal eljutottak egész Tatáig. A császár itt elfogadta a cseh urakat s kijelentette, hogy az ő ügyök előbbre való, mint a boroszlóiaké. A bázeli zsinat is küldött követeket a cseh ügyben, s az ölsi herczeg 40 lovassal van itt. Most hát várniok kell s az udvart követni, a hova megy; kérnek pénzt.

*1438. ápril 4. Pozsony. Névtelennek, valószínűleg Reybnitz Dyprand boroszlói követnek levele Boroszlóhoz. Hírek az udvarból: Schlick Gáspár és Herr Haschke nagyon barátságosak iránta.

Az utóbbi a magyar uraknak felajánlotta a Bécsben levő cseh urak szövetségét. A csehek készek a magyarokat a török ellen segíteni. A magyarok elfogadták az ajánlatot, de azzal a feltétellel, hogy a csehek ismerjék el Albertet királyokul. Albert nagyon el van keseredve a lengyelek ellen; ha az egyesség létrejön, a csehek hadba viszi ellenük. Az öreg császárné (Borbála) «habe anfänglich ihre mit dem konige getroffene abreden vorgehalten, sei aber jetzt mit ihm ganz entscheyden und vorricht.» A király nagy követséget készül Lengyelországba küldeni: 1 püspököt, 2—2 magyar és osztrák urat, Rosenberget és Schlicket a csehek részéről és 2 sziléziai herceget. Küldi a pfalczgróf levelét a római királyválasztás felől, a velencei doge levelét a görög császárnak a zsinatra való jövetele felől, a zsinat szerencsekívánatait stb. Albert kevés németet tart maga mellett Magyarországon, mert nincs pénze; Zsigmond a Szent-Györgynapi adót mind elzalogosította. Erzsébet Budán maradt.

1438. november 14. Lőcse város levele Boroszlóhoz Boegener Miklós lőcsei polgár ügyében, kinek Hannisko boroszlói polgáron egy ló áráért 13 márka garas követelése van. A pénz behajtásával Boegener testvére Péter ratibori pap és Frawendienst Vincze boroszlói polgár vannak megbizva.

*1440. ápril 8. Czirnaw Oppez awrusi várgróf levele Boroszlóhoz. Seydlicz Oppez lovag felmutatta előtte Erzsébet királyné Komáromban 1440. márczius 6-án kelt levelét, melyben őt és Seydlicz Hans boroszlói udvarbirót (Hofrichter) mint meghatalmazott követeit Boroszlóba küldi.

*1441. július 6. A schweidnitzi tanács levele a boroszlóiakhoz. Nehány cseh úr kíséretében követ jött hozzájuk, ki Sternberg Alesch levele szerint Erzsébet megbizásából Boroszlón át Borbála császárnéhez igyekszik. A schweidnitziak félnek, hogy az özvegy császárné Csehországba jön. Kérik a boroszlóiakat, tartóztassák fel a követet addig, míg vasárnap a dolog felől nem tanácskoztak.

1441. december 3. Bártfa. Milycz Passek bártfai kapitány levele Boroszlóhoz. «*Der grosse Pereni Janusche tarnakmester*» kibékült Giskrával; a *woydest Emrich*, Rozgonyi Rajnald, *Seczy Gall* s mások is meg akarnak hódolni Erzsébet királynénak és fiának.

*1441. Freytag nach unsern lieben frawentag. Borbála császárné

Schaben Hansot küldi a boroszlóiakhoz; kíséretet kér, hogy Krakkóból Boroszlóba utazhasson s kérdezősködik, hogy a fehér herceg viszálya a többi sziléziai fejedelmekkel nem teszi-e az utazást veszedelmessé?

1442. január 17. Pozsony. Erzsébet királyné levele Bernát, Bolko és Hans oppelni hercegekhez. Értesült a köztük és Henrik glogauai herceg közt kitört viszály felől. Türelemre inti őket, míg a maga és László fia ügye Prágában kedvezően eldől; ha ez megtörtént, a kiegyenlítést szívesen elvállalja. Hasonló értelemben írt a glogauai hercegnek is.

1443. október 15. Bécs. Schkal Bernát levele Boroszlóhoz. László király és a cseh urak között tárgyalások folynak, de az uraknak csak egy része — s ez is bizonyos feltételek alatt — hajlandó öt cseh királyul elismerni.

1446. márczius 16. Weiszenfels. Vilmos szász herceg értesíti Boroszló város tanácsát, hogy menyegzőjét Anna magyar kir. hercegnővel június 20-án Jénában fogja megtartani. Kéri a várost, mint néhai Albert király és V. László hívét, hogy küldjön követeket az ünnepségre.

1446. május 5. Nürnberg. Cillei Ulrik levele Boroszlóhoz. Az elhunyt Beda boroszlói polgár és sógora Seydiczi Oppez 300 frtot ígértek neki, ha egy 12,000 frtos ügyüket Albert királynál közvetíti. Ezt meg is tette s a királytól annak idejében megkapta a két hermelinprémet. Most kéri a 300 frtot s Drossendorffert bizza meg annak behajtásával.

1448. szeptember 13. Bécs. Giskra megbízó levele a boroszlóiakhoz küldött Meenwalt máskép Rozchen György részére.

1449. márczius 2. Bécsújhely. Frigyes római király, öcsese László király iránt való szeretetéből indítva, inti Wlodke tescheni herceget, hogy a boroszlóiakkal folytatott viszályait függeszsze fel László nagykorúságáig.

1452. október 11. Bécs. Szaniszló boroszlói kanonok levele Péter boroszlói püspökhöz. Segítséget kér tanulmányai befejezésére. *(Folytatás, okt. 18-iki kelettel)*. A magyarok október 16-án hagyták el Bécset. Hogy a fegyverszünet Hunyadi és Giskra között a magyaroknak vagy László királynak javára köttetett-e meg, azt senki sem tudja. A magyarok titokban tartják dolgaikat. Okt. 7-én vonultak be ünnepélyesen az esztergomi érsek, a váradi püspök

sok pappal, a *ban Mikulasz* (Ujlaki), *ban Lászla* (Garai), a *comes regni Czudar Symon* stb. 3000 lovassal, sok ajándékkal. A király Cillei Ulrik, Albrecht Achilles brandenburgi örgróf, a magdeburgi (Vilmos szász herceg), Eizinger s a többi osztrák urak és bécsi polgárok kíséretében fogadta őket. Könyvek között, zokogva vetették magukat a magyarok a király lábai elé s elismerték őt uruknak. A király, az érsek, Ujlaki s a többiek október 8-tól 12-ig felváltva nagy ünnepélyeket adtak. A magyarok a császár köveit: Aeneas Sylviust, Hartung drt, Sonnenberg Ulrik kancellárt várva, válaszaikat ezek feltételeire november 11-ére halasztották. Akkorra várják Bécsbe Lajos bajor herceget is a császár és Ausztria közt fenforgó viszályok kiegyenlítésére.

1452. október 16. Bécs. Lobin Rajnald fia János pénzt kér Péter boroszlói püspöktől. Egyebekről Szaniszló kanonok ír. A magyarok követeket küldtek Bécsbe; a császár részéről a sienai püspök és Sonnenberg kancellár jöttek meg.

* 1453. február 11. Liegnicz. Meideborg János levele a boroszlóiakhoz Capistrano Jánosnál tett látogatásáról, ennek tervbe vett boroszlói utazásáról, Liegniczben elkövetett csodáiról stb.

1453. ápril 21. Bécs. Névtelen levele Eyserreich Konrád boroszlói kapitányhoz. Szerencsésen megérkezett az udvarhoz, de várnia kell Cillei Ulrik visszajövetelére, a ki most Znaimban van és ápril 24-én találkozik Podiebráddal.

1453. ápril 24. Bécs. Lobin János levele Boroszlóhoz. Cillei, Eizinger és Giskra (Grisgram) ápril 22-ére Znaimba mentek az országgyűlésre. A csehek követek útján kérték Lászlót, koronáztassa meg magát. A király 100,000 schock garast kért tőlük, s hitlevelet, hogy a koronázás után szabadon mehet, a hova akar. Ha ezt nem fogadják el, sereggel megy ellenük; a szász herceg támogatása már biztos.

1453. július 15. Boroszló. Mátyás mester, a minoriták szászországi tartományi főnöke a Capistrano által alapított boroszlói Szt.-Bernardin-kolostor és a Szt.-Jakabról nevezett minorita kolostor viszálykodásaiban a város oltalmát kéri a minoriták részére.

* 1453. július 24. Brünn. László király értesülve Capistrano János és a boroszlóiak leveléből a boroszlói zsidók által elkövetett szentségtörésekről, helyben hagyja a városnak a zsidók ellen hozott számkivetési rendeletét.

1453. november 6. Schweidnicz város tanácsa Boroszlóhoz. Örömmel vette tudosítását a felől, hogy László király október 28-án Prágában megkoronáztatott.

1455. ápril 20. Bécs. László király kéri a boroszlóiaktól a május 1-ére eső pénzt, mert adósságokat kell fizetnie.

* 1457. ápril 11. Boroszló város tanácsa egy másik várostól értesítést kér László király hogyléte felől, mert azt hallják, «wie is seynen gnaden, do got vor sey, nicht sulde richtig zusteen».

1469. november 22. Dompnig Heinz és Eisenreich Lukács levele Boroszlóhoz. Czaensig (?) érkeztek. A királyt Budán vagy Pozsonyban remélik találhatni. Két hét előtt Budán volt, onnan Pozsonyba ment, de rövid idő alatt visszajön. A törökök szent Gallus napja körül (okt. 16.) Erdélyben nagy károkat tettek.

* 1472. július 6. Körmöczbánya város levele a boroszlóiakhoz. Gal Péter boroszlói polgár a körmöczi Wilhelmwitz Stanko tartozása fejében Dawm Hans szabótól 54 frtot lefoglalt; kéri ennek visszaadását.

* 1474. november 24. Ohlau. Herdy Miklós az ohloui magyar katonaság kapitánya élelmi szereket kér Boroszló városától.

1474? A Boroszlóban tartozkodó vagy oda készülők urak névsora. Fel vannak sorolva: Ernő és Albrecht szász hercegek, Hinkó herceg, Szapolyai István, Rangoni bibornok, János esztergomi prépost, Jan Zerotinszky stb.

1475. ápril 14. Boroszló város levele Rangoni bibornokhoz egyik tanácsbeli leányának elrablása ügyében.

1475. szeptember 17. Boroszló város tanácsának levele Chelmsky Stiborhoz. Köszöni a városnak és Szapolyai István sziléziai főkapitánynak tett szolgálatokat.

1476. január 10. Halbstadt. Byschoffsheym Hans kísérelvelet kér a boroszlói tanácstól, mert Szapolyai István és Geréb Péter hívására Boroszlóba akar menni.

1479. november 29. Boroszló. Filipecz János váradi püspök és Stein György a várossal a bor- és söradó ügyében egyességre lépnek.

* 1480. szeptember 7. Öls. Margit ölsi hercegné levele Filipecz János váradi püspökhöz. Baruth Hans ügyében, ki a király emberét Bobirke Mihályt megölte, vizsgálatot eszközöltetett.

1482. június 8. Buda. Bálint, a budai prépostság tisztartója

felszólítja a gorliczi, penczki stb. plébánosokat, hogy néhai Werner Boldizsár gorliczi famulusát, Specht Mátét bizonyos javak visszatartása miatt közösiítsék ki az egyház kebeléből.

1483. január 3. Boroszló. A tanács előtt Dompnig Domokos boroszlói polgár felhatalmazást ad Crawse Mátyásnak, hogy Segesváron (*Czeschburg in Septemcastris*) birt követeléseit szolgájától Tempilfelt Miklóstól behajthatja.

1483. június 6. Olmücz. Eisenreich Lukács levele Boroszló tanácsához. Csodálkozik, hogy a tartományi rendek a hozzájuk és Boroszlóhoz írt levelét, mely a király kijelentését tartalmazta, visszatartották. A király a boroszlóiak és a rendek közt felforgó kérdések tárgyalását újvra halasztotta; akkorra Stein György is haza kerül, a kinek most még egy ideig Budán kell maradnia.

* 1485. szeptember 21. Buda város tanácsának levele a boroszlóiakhoz. A boroszlói Utinan Hans Schwartz Hans budai polgárt, ki az ő ügyeit Budán több évig számadás nélkül vitte, legutóbb Boroszlóban jártakor fenyegetéssel akarta számadásra kényszeríteni. A tanács tiltakozik ez eljárás ellen, mert a régi jogszokás szerint a számadásnak ama város hatósága előtt kell megtörténni, a melyben a kereskedés folyik.

1485. december 31. Boroszló. A városi tanács előtt Gossinger Borhála asszony elismeri, hogy a Francke Hans által Budáról küldött 200 frtot megkapta.

1487. július 29. Lőcse. János, Benedek fia, az egyházjog baccalaureusa, a lőcsei Szt.-György-kápolna rektora a boroszlóiaknak ama vádjára, hogy oltára hosszas távolléte miatt el van hanyagolva, menti magát s azt írja, hogy állandó káplánt és kurátort tart maga helyett.

* 1490. február 20. Boroszló. Scholer Mihály mester a király udvarában levő Polnar Gábor kolosmonostori apát közbenjárását kéri János váradi püspöknél és Stein Györgynél.

* 1491. ápril 7. Lőcse város tanácsa néhai Fuselen Bertalan boroszlói polgár fiát, jelenleg lőcsei polgárt, a ki testvérei András és Gáspár követeléseinek behajtása ügyében Boroszlóba megy, e város hatóságának figyelmébe ajánlja.

* 1492. ápril 24. Buda. Habonowi Hindrak Venczel királyi kancelláriai íródeák levele a boroszlóiakhoz. A kancellárhoz intézett levelüket annak távollétében felbontotta és utána küldte.

* 1492. december 19. Róma. Strawbinger Osvát dr. levele a boroszlóiakhoz a közte, Kolbe Mátyás prépost s a boroszlói püspök közt fenforgó vitás ügyről, melyben Ulászló követe, a pozsonyi prépost, a király választott bíróságának igénybevételét javasolja.

* 1493. ápril 1. Körmöczbánya város levele a boroszlóiakhoz a Herrn Jeromos boroszlói polgár és Perkmann Miklós közt folyó üzlet tárgyában.

* 1494. július 21. Buda. II. Ulászló kéri Boroszlót, hogy a lengyel királyhoz küldött gyors követét útjában támogassa.

* 1495. január 13. Boroszló. Hartenbergk Hans boroszlói polgár elismeri, hogy tőle Sporen Lőrincz Budán egy aranyozott ezüst kupát vásárolt, «mit solchem anhangen und bescheit . . . , wo ich alhye rotman, scheppen oder hewppman wurde, solde er mir 200 ung. gulden geben.»

* 1495. ápril 20. Pozsony város levele a boroszlóiakhoz, melyben a boroszlói bor behozatala ellen tiltakozik.

* 1495. október 23. (?) Szeged. Szapolyai István nádor levele Boroszlóhoz. Tiltakozik az ellen, mintha tőle eredt volna Troppau felgyújtásának kísérlete, mint azt az elfogott gonosztevők a troppauiakkal el akarták hitetni.

* 1495. november 29. Pozsony. Harber Mátyás főharminczados levele a boroszlóiakhoz Rindfleisch Hans boroszlói polgár adóssága ügyében.

* 1495. december 2. Olmücz város levele a boroszlóiakhoz Toppfl Jokul olmücsi polgár ügyében, a ki László (*Laslaw*) pozsonyi polgár előtt Furmann Lukács boroszlói polgárért 38 frtig kezességet vállalt.

* 1496. február 27. Pozsony. Neydecker György kir. kancelláriai iródeák levele Boroszlóhoz. A város részére kiállított oklevelekért kéri a taksát.

* 1496. február 27. Trencsén. Lénárt trencsényi polgár és harminczados levele Boroszlóhoz Hortemperg boroszlói polgár 46 frtnyi tartozása ügyében, melynek behajtását a levelét vivő Suránszky Mihályra bizza.

* 1496. ápril 10. Pozsony. Crachenburgi Kurtzbach Zsigmond levele Boroszlóhoz. A király 8 nap alatt elindul s Szent-György napja körül Budán lesz. A követeket küldjék oda, ó szállást ad nekik a maga házában és mindenben segítségükre lesz.

*1496. augusztus 7. Esztergom. Hawnolt Hans és Buckewitz Hans boroszlói követek jelentése a városi tanácshoz küldetésük eddigi eredménye felől.

*1496. augusztus 12. Buda. Ugyanazok levele Boroszlóhoz. Ma voltak a királynál, s az ölsi hercezség területén való kereskedés ügyében kedvező választ remélnek.

1496. Morenberg György boroszlói követ levele Budáról Boroszló város tanácsához. Rendkívül érdekes jelentés a követ utazásáról, a budai eseményekről, a királyi udvar viszonyairól stb., melyet alkalmilag egész terjedelmében fogok ismertetni.

*1497. május 5. Buda. Szentgyörgyi és Bazini Péter gróf (Petr Hrabis ad Swateho Girzy z Pesing) levele a boroszlóiakhoz egyik titschani jobbágya tartozása ügyében.

*1500. Torna, (sabbato post festum . . . . pape.) Nagy Tamás és Bakony János tornai alvárnagyok bizonyság levele a gyujtogatásaiért elfogott és Torna, Sepsi, Szikszó, Jászó s Rudabánya hatóságai által tűzhalálra ítélt János nevű gonosztevő vallo-másai felől, melyben ez beismerte, hogy az országban előfordult tüzeseteket az ő és 18 társai gyujtogatásai idézték elő, a kiket a zoniki törökök vajdája 200 aranyon bérelt fel; ők gyujtották fel Szegedet, Szikszót, Szántót és Zólyomot, s már második éve, hogy az egész országot rettegésben tartják.

1501. november 21. Buda. II. Ulászló kéri a boroszlóiakat, hogy a városoktól behajtott összegből 1000 frtért vegyenek közön-séges minőségű magyar posztót s küldjék el kincstartójához.

1501. december 28. Olmücz. Drüsler Miklós levele Boroszlóhoz. A király még Budán van; a morva urak Olmüczben várnak reá. Holnap indul el, ha az utazás egyáltalán el nem marad.

1503. november 17. Boroszló. Hirsperger János, Péter bibor-nok pápai követ és a magyar király küldötte, Bornemissza János magyar kincstartó familiarisa és hites irnoka elismeri, hogy a boroszlóiaknál letétbe helyezett pénzt átvette.

1505. november 8. Buda. Ágoston doktor, királyi titkár levele Boroszló tanácsához. A boroszlói kereskedőknek a királyi kincstartó által Budán lefoglalt javai ügyében beszélt a királylyal s ez megígérte, hogy mindent vissza fog téríttetni.

1506. július 23. Trencsén. Salczer Lőrincz, Szapolyai János trencsényi és bajmőczy kapitánya tudatja ura nevében a boroszlóiak-

kal, hogy a kereskedést e vidéken ez idő szerint semmi baj nem fenyegeti.

1517. május 22. Trencsén. Özvegy Szapolyai Istvánné levele Boroszló tanácsához Mészáros (Lanius) György és Gergely nagyszombati polgároknak Unverzagt Erhard boroszlói polgáron levő követelése ügyében.

* 1520. augusztus 13. Felszólítás a boroszlóiakhoz, hogy az adót (1 groschen = 12 heller, und ein heller vor ein heller) fizessék meg Gosztonyi János győri püspöknek, a király követének.

* 1523. július 1. Buda. Brodarics István váczai püspök s kancellár levele a boroszlóiakhoz. Wvsthuus Szaniszló budai polgár ügyét figyelmükbe ajánlja.

* 1525. november 2. Buda. Lesezczy Felix Przczlaus krakói kanonok és kir. kamarás levele Haanold Ákos boroszlói káplánhoz. A királyljal még nem beszélhetett, mert a tanácsos urak távol lévén, ő felsége vadászattal tölti idejét.

*

Jegyzékem kiegészítéseül meg kell még emlékezmem e csoport amaz iratairól, a melyek kizárólag a város belügyeire vonatkoznak, de hazai történelmünk egyes alakjainak sziléziai szereplésével állanak kisebb-nagyobb összefüggésben. Ilyenek Szapolyai Istvánnak sziléziai főkapitányi minőségben kiadott birói kiadványa, (1477. január 18.) és Boroszlóhoz intézett levele (év nélkül, 1475—78.), valamint azok az iratok, melyekben mint sziléziai főkapitány van említve (* 1477. márczius 19. és * 1479. január 16.). Filipecz János váradi püspökről, Mátyás sziléziai helytartójáról szólnak az 1481. május 23-án és szeptember 23-án kelt iratok. Beckensloer János, a hűtlen esztergomi érsek családnevével is sűrűn találkozunk ez iratok között; leggyakrabban van említve Beckensloer Márk, a ki az 1439—41. években a boroszlói polgármesteri tisztet viselte. Ennek egy későbbi utóda, Dompnig Heinz polgármester, a Mátyás-kori sziléziai történet tragikus alakja, szintén gyakran fordul elő ez iratokban, s neve annál szorosabban függ össze gyűjteményünkkel, mert hihetőleg az ő elkobzott hagyatékával kerültek ez iratok közé a híres Stein György irományai, melyek az újabb lelet legérdekesebb részét képezik.

A boroszlói levéltár magyar vonatkozásai azonban ez újonnan feltalált csoport adatai által épenséggel nincsenek kimerítve.

A mintaszerűleg felállított és kitűnő regestákkal s indexekkel felszerelt levéltár többi csoportjai: az 1209. évvel kezdődő oklevélgyűjtemény, a Klose és Scheinig-féle gyűjtemények, a tudósok levelezései (1449-től), a városi könyvek stb. szintén igen sok hazánkra vonatkozó történelmi anyagot tartalmaznak. De ezek átkutatását idám rövidsége miatt más alkalomra kellett halasztanom.

A KÜLFÖLDI IRODALOM MAGYAR VONATKOZÁSÚ TERMÉKEI AZ 1892-IK ÉVBEN.

Összeállította: HORVÁTH IGNÁCZ.

Abonyi I. Compendium der Zahntechnik für Studierende u. Aerzte. (Stuttgart, Enke Ferdinánd, 1892. 8r. VI, 74 l. 42 fametszettel. Ára 2 frt.)

Adressbuch für den Buch-, Kunst-, Musikalienhandel und verwandte Geschäftszweige der österreichisch-ungarischen Monarchie, mit einem Anhang: Oesterreichisch-ungarisches Zeitungs-Adressbuch. Herausgegeben von Moritz Perles. 1892—93. XXVII. Jahrgang. Mit dem Bildnisse von Julius Schellbach. (Bécs, Perles Mór, 8r. VI, 311 l. Ára 2 frt 60 kr.)

Adressenbuch der Papier, Halbstoff u. Pappenfabriken Oesterreich-Ungarns. Hrsg. von J. Markovich. 2. kiad. (Lipscse, G. Hedeler, 1892. 8r. 256 l. Ára 4 frt 20 kr.)

Armee, Die k. u. k. österreichisch-ungarische. — Bildlich dargestellt nach den neuesten Adjustirungs-Vorschriften nach Originalskizzen von L. R. Barteau. (Bécs, Seidel L. V. és fia, 1892. Haránt 8r. Ára 2 frt.)

Balázs A. Heitere Lebensbilder. Humoresken. Aus dem Magyarischen v. A. Kohut. (Lipscse, Reclam Fülöp, 1892. 12r. 112 l. Ára 20 kr.)

Bank- und Börsekalender, Oesterreichisch-ungarischer—. Jahrbuch für Bank-, Assecuranz-, Eisenbahn- und Industrierwesen, Von, I. B. Krall. (Bécs, Perles Mór, 1892. 8r. 296 l. és jegyzéknapló. Ára 1 frt 60 kr.)

Bau-Kalender für Oesterreich-Ungarn pro 1893. Neue Folge. XII. Jahrgang. Bearbeitet unter Mitwirkung von Fachgenossen von der Redaction des «Bautechnikers» (Bécs, Perles Mór; 1892. 8r. XII, 312 l. és jegyzéknapló. Ára 1 frt 70 kr.)